

MEMO

Aan : Leden van de gemeenteraad gemeente Bloemendaal
c.c. :
Van : College van burgemeester en wethouders Bloemendaal
Onderwerp : Startnotitie Burger- en Overheidsparticipatie Begraafplaatsenbeleid
Ons kenmerk : 2016013334
Bijlage(n) :
Datum : 12 april 2016
Verzenddatum :

Geachte leden van de raad,

Bij deze sturen wij u een startnotitie conform de handreiking burger- en overheidsparticipatie over het beleid voor de Algemene Begraafplaatsen van de gemeente Bloemendaal. Het doel van deze startnotitie is het vrijgeven voor burger- en overheidsparticipatie van de door een extern adviesbureau opgestelde sterkte/zwakteanalyse van de begraafplaatsen. In deze startnotitie wordt vastgelegd wie de belanghebbenden zijn, waarover ze worden geconsulteerd en op welke manier dat gebeurt.

Wat is de situatie?

Waarom een beleidsplan?

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om gelegenheid tot begraven te bieden op een Algemene Begraafplaats. In de gemeente Bloemendaal zijn er twee: de Algemene Begraafplaats Bloemendaal aan de Bergweg en de Algemene Begraafplaats Bennebroek aan de Binnenweg.

Zowel in de gemeente Bloemendaal als in de voormalige gemeente Bennebroek zijn over de begraafplaatsen notities geschreven, bijvoorbeeld over het gewenste kwaliteitsniveau, de exploitatie, het beheer en de wettelijke eisen. Deze notities zijn verouderd en versnipperd. Er is nooit een totaalvisie opgesteld op de exploitatie, het serviceniveau, het onderhoudsniveau en de beeldkwaliteit van de begraafplaatsen. Het doel van een beleidsplan is om een kader te scheppen waarbinnen deze aspecten in samenhang kunnen worden beoordeeld en waar nodig kunnen worden uitgewerkt of herzien.

In 2017 is het 100 jaar geleden dat de Algemene Begraafplaats aan de Bergweg werd geopend. De aanleg is naar een ontwerp van de beroemde landschapsarchitect Leonard Springer. Om die reden is 2017 ook een goed moment om extra aandacht aan de begraafplaatsen te schenken.

Een tweede belangrijke aanleiding is dat de begraafplaatsenexploitatie niet meer kostendekkend is. De reserve is vanaf 2016 leeg, waardoor het nodig is om keuzes te maken voor wat betreft de toekomstige exploitatie.

De volgende beleidsmatige vraagstukken dienen zich aan op de begraafplaatsen:

- De uitstraling en de beeldkwaliteit
- De informatievoorziening
- Het service- en onderhoudsniveau
- Het monumentenbeleid
- De kostendekkendheid van de begraafplaatsexploitatie
- De opening van de urnenmuur op de begraafplaats aan de Bergweg.
- Het 100 jarig bestaan van begraafplaats Bergweg.
- Het gebruik van de voormalige beheerderswoning (als afscheidsruimte)

Stakeholders

De actorenanalyse heeft de volgende inventarisatie van belanghebbenden en hun belang opgeleverd:

Intern:

- Gemeenteraad, college van B&W, portefeuillehouder: kostendekkende exploitatie, tevreden burgers.
- Team Buitendienst, team Groen, team Financien, team Vergunningen/Bijzondere wetten, Afdeling Gemeentebelastingen: Duidelijke doelen en uitgangspunten, daarvan uitgaand: efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de begraafplaatsen.
- Team Ruimtelijke Ordening: goede ruimtelijke kwaliteit

Extern, overheid:

- Provincie NH (Natura 2000): behoud doelstellingen Natura 2000 mbt droge duinbossen
- Welstandscommissie Monumenten: behoud gemeentelijke monumenten en historische aanleg
- Regionale gemeentelijke begraafplaatsen bv Heemstede: samenwerken, kostenbesparing en efficiënte inzet mensen en middelen zonder omzetverlies voor omliggende begraafplaatsen.

Extern, niet-overheid:

- Uitvaartondernemers: tevreden klanten, verdienmodel.
- Nabestaanden: passende, rustige, monumentale maar natuurlijke, aanleg, flexibiliteit gemeente t.a.v. wensen, adequaat onderhoud in verhouding met gevraagd tarief.
- Personen die een graf komen uitzoeken: vakkundig advies en sociaal vaardig aanspreekpunt binnen gemeente
- Andere bezoekers/belangstellenden: belang zie nabestaanden
- Stichting Ons Bloemendaal, Historische Vereniging HeemstedeBennebroek, Oorlogsgravenstichting: behoud van (groene) monumenten en historisch waardevolle aanleg, behoud van oorlogsgraven, behoud van monumentale/historische graven
- Lokale media: nieuwswaarde, publiciteit bij viering 100-jarig jubileum, bij vernieuwde website
- Regionale particuliere begraafplaatsen: onbekend, tot dusver geen contact.
- Herbestemmen dienstwoning: ondernemers: verdienmodel, genereren omzet, tevreden klanten, uitbreiding aanbod.
- Indirect: bezoekers Caprera/andere omliggende terreinen/voorzieningen: gesloten hek rond begraafplaats voor mensen en honden.

Waarom betrekken we inwoners?

Wat moet interactie opleveren?

De mogelijke deelprojecten kunnen naar interactie worden onderverdeeld in 4 categorieën:

1-

- De uitstraling en de beeldkwaliteit.
- De informatievoorziening.
- Het service- en onderhoudsniveau.
- De kostendekkendheid van de begraafplaatsexploitatie.

De begraafplaatsen kennen een gesloten exploitatie. Dat betekent dat er diensten worden verleend op verzoek waarna een kostendekkend tarief wordt geheven. Een verhoging van het onderhoudsniveau of de kwaliteit op de begraafplaatsen vertaalt zich daarom vaak direct naar een tariefsverhoging voor de rechthebbenden / de nabestaanden. Op dit moment worden marktconforme

tarieven gerekend, maar is de begraafplaatsenexploitatie maar voor 78% kostendekkend. Er ligt hoe dan ook een uitdaging om de inkomsten te verhogen of de kosten te verlagen. Het ligt daarom meer voor de hand om op dit moment te zoeken naar ontwikkelingen die met een beperkte investering, een zo hoog mogelijk rendement opleveren. Om deze reden ligt het niet voor de hand om alle inwoners van Bloemendaal die dat wensen, te laten participeren bij het bepalen van het onderhouds- en kwaliteitsniveau op de begraafplaatsen. Zie verder hierna onder punt 3.

2

- Het monumentenbeleid.

Het formuleren van monumentenbeleid op de begraafplaatsen leent zich bij uitstek voor overheids- of burgerparticipatie, waarbij de overheid een samenwerkende of faciliterende bestuursstijl kan aannemen. De historische kennis van de begraafplaatsen is goed belegd bij de plaatselijke historische verenigingen (Ons Bloemendaal en Historische Vereniging Heemstede Bennebroek). In samenwerking met deze verenigingen kan worden gekomen tot een inventarisatie, een waardestelling, criteria voor behoud en een voorstel over hoe dit in de praktijk uit te voeren.

3

- De opening van de urnenmuur op de begraafplaats aan de Bergweg.

- Het 100 jarig bestaan van begraafplaats Bergweg.

Het lijkt erop alsof veel mensen en uitvaartondernemers de begraafplaats aan de Bergweg niet weten te vinden, en veel inwoners weten niet hoe mooi het er is. Het bosachtige terrein aan de rand van de duinen leent zich voor een wandeling ook zonder herdenken. Doelstelling van een burgerparticipatietraject zou kunnen zijn het meer bekendheid geven aan de begraafplaats Bergweg, met middelen die nieuwsaarde hebben voor lokale media.

Eventuele middelen, met inachtneming van het ingetogen en gevoelige karakter van de begraafplaats, zouden kunnen zijn:

- de begraafplaatsen een eigen website geven, met mooie foto's, en meer wervende informatie dan nu op 1 pagina van de gemeentelijke website te vinden is;

- de viering van het 100-jarig bestaan en de opening van de urnenmuur met bijvoorbeeld de uitgave van een boekje (zoals in Heemstede volledig gesponsord door lokale ondernemers) en een wandeling langs historische en monumentale graven en gebouwen

- een jaarlijkse lichtjesavond zoals op andere begraafplaatsen steeds meer gebruikelijk wordt.

Bij deze activiteiten kan burgerparticipatie plaatsvinden door bezoekers te vragen om hun mening, ideeën en mogelijke verbeterpunten voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Alle reacties worden daarna verzameld, waar mogelijk in voorstellen verwerkt en gereedgemaakt voor besluitvorming, waarna op een nader te bepalen wijze wordt teruggekoppeld naar de belanghebbenden.

4

- Ingebruikname van de voormalige beheerderswoning als afscheidsruimte.

Op de begraafplaats Bloemendaal aan de Bergweg is geen gelegenheid tot opbaren, er is geen familiekamer, geen gelegenheid voor thee/koffie en er is geen wachtgelegenheid als het regent. Het voorzieningenniveau is daarmee in vergelijking met de regio, sober te noemen.

De beheerderswoning staat op dit moment leeg en wordt anti-kraak beheerd. Het afstoten door verkoop van deze woning stuit op bezwaren, omdat de woning op de begraafplaats zelf gelegen is en als het ware de toegang naar de begraafplaats vormt. Daarom zou kunnen worden overwogen om de woning te herbestemmen als afscheids- / opbaar- / familieruimte. Deze mogelijkheid is zeer geschikt voor een traject van overheidsparticipatie. Er kan op een nader te bepalen wijze een marktpartij worden aangetrokken die de woning verbouwt en onder nader te bepalen voorwaarden exploiteert. Vanuit de markt is hiervoor al interesse getoond door twee mogelijke partners. Doordat het aantal bijzettingen op de begraafplaats Bergweg hierdoor toe zal nemen, heeft dit naar verwachting een positief effect op de exploitatie.

Is er voldaan aan de voorwaarden voor een goede samenwerking met de samenleving?

Als een goede communicatie plaatsvindt over de randvoorwaarden van samenwerking dan biedt het begraafplaatsenbeleid zeker aanknopingspunten om met een combinatie van burger- en overheidsparticipatie tot een beter resultaat te komen.

Wat is de passende participatievorm?

- 1- zaken die met onderhoud en kwaliteit te maken hebben: burgerparticipatie
- 2- monumentenbeleid: overheidsparticipatie
- 3- 100-jarig bestaan, opening urnenmuur, vernieuwen website: burgerparticipatie
- 4- herbestemmen beheerderswoning: overheidsparticipatie.

Wat is de passende bestuursstijl voor het gemeentebestuur?

- 1- zaken die met onderhoud en kwaliteit te maken hebben: consultatieve stijl, bevragen.
- 2- monumentenbeleid: participatieve stijl, vroegtijdig betrekken.
- 3- 100-jarig bestaan, opening urnenmuur, vernieuwen website: consultatieve stijl, bevragen.
- 4- herbestemmen beheerderswoning: delegerende stijl, gelijkwaardige partners binnen kaders.